

JERZY MAREK NOWAKOWSKI

TRÓJMORZE
CZY
MIĘDZYMORZE

TRÓJMORZE
CZY
MIĘDZYMORZE

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030

Wydawca: © Fundacja Instytut Studiów Wschodnich
00-382 Warszawa, ul. Solec 85

tel. +48 22 583 11 00
fax +48 22 583 11 50

www.forum-ekonomiczne.pl
e-mail: forum@isw.org.pl

Warszawa 2020

Jerzy Marek Nowakowski

TRÓJMORZE
CZY
MIĘDZYMORZE

WSTĘP.....	8
TRÓJMORZE.....	10
MIĘDZYMORZE.....	15
MOCARSTWA.....	19
SYNERGIA CZY RYWALIZACJA.....	22
REKOMENDACJE.....	24
ANEKSY.....	26
I. MIĘDZYMORZE.....	26
II. TRÓJMORZE.....	29
THE SECOND SUMMIT OF THE 3 SEAS INITIATIVE.....	31
JOINT DECLARATION OF THE THIRD SUMMIT OF THE THREE SEAS INITIATIVE.....	33
WSPÓLNA DEKLARACJA CZWARTEGO SZCZYTU INICJATYWY TRÓJMORZA.....	36
THREE SEAS VIRTUAL SUMMIT JOINT STATEMENT.....	39
ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW Z DNIA 7 PAŹDZIERNIKA 2020 R. W SPRAWIE USTANOWIENIA PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DO SPRAW INICJATYWY TRÓJMORZA.....	43

WSTĘP

Polska polityka w regionie Europy Środkowo-Wschodniej jest zakotwiczona w licznych mniej lub bardziej sformalizowanych formatach wielostronnych. To Rada Państw Morza Bałtyckiego, Grupa Wyszehradzka, Inicjatywa Środkoeuropejska, Inicjatywa Trójmorza czy związany z Chinami format 17+1. Lokalne inicjatywy integracyjne i cała nasza polityka w regionie są jednak pochodną zaangażowania w kluczowych dla nas ramach międzynarodowych, czyli członkostwa w NATO i Unii Europejskiej. W sensie geopolitycznym wypada więc odnosić do priorytetowych kierunków naszej polityki.

W dużym stopniu dzieje się tak, gdyż formaty regionalne, w których uczestniczy Polska są w większości nakierowane na swego rodzaju lobbing interesów środkoeuropejskich wewnątrz Unii i NATO. Tak jest choćby z RPMB, w której Komisja Europejska jest formalnym członkiem. Z kolei Grupa Wyszehradzka stanowiła od chwili swojego powołania dożycia forum konsultacyjne, na którym kraje członkowskie starały się uzgadniać swoje stanowiska wobec kluczowych problemów europejskich. Także stosunkowo nowa Inicjatywa Trójmorza stanowi inicjatywę wewnątrzunijną mającą bronić interesów państw regionu rozciągającego się pomiędzy Bałtykiem, Morzem Czarnym i Adriatykiem. Wreszcie najnowszy projekt polityczny: Trójkąt Lubelski Litwa – Polska – Ukraina do którego akces zgłosiła także białoruska opozycja demokratyczna jest próbą nawiązania do wizji Giedroycia i Mieroszewskiego, pasa ULB, mającego stanowić projekcję idei europejskich na obszar b. ZSRS.

Wypada pamiętać, że miejsce Polski we wspólnocie ekonomicznej i politycznej Zachodu jest w dużej mierze definiowane przez nasze możliwości oddziaływania na region. Jako największe i najsilniejsze państwo Europy Środkowo-Wschodniej Polska jest równocześnie państwem zwornikowym wszystkich wskazanych wyżej inicjatyw.

W „Raporcie” pragniemy zająć się najnowszymi koncepcjami regionalnymi: Inicjatywą Trójmorza oraz Międzymorzem, którego załączkiem wydaje się być Trójkąt Lubelski. Celem Raportu będzie porównanie potencjałów Trójmorza i Międzymorza: możliwości wojskowych, powiązań z państwami spoza regionu – szczególnie Niemcami, Rosją i USA; potencjału ekonomicznego i potencjalne powiązania infrastrukturalne; interesy poszczególnych państw w odniesieniu do regionu i sąsiednich mocarstw.

W zakończeniu zamierzamy także przedstawić rekomendacje i prognozy związane z obu inicjatywami. Szczególnie istotne będzie przeanalizowanie stosunku Niemiec do obu formatów regionalnych. Kluczowym elementem rekomendacji jest zbadanie możliwej synergii oraz zagrożeń związanych z funkcjonowaniem obu formatów. W wypadku Międzymorza istotne będzie także określenie roli Partnerstwa Wschodniego w przyszłej współpracy w wymiarze regionu oraz wpływ pełzającej rewolucji na Białorusi na potencjalną współpracę w pasie Bałtycko-Czarnomorskim.

TRÓJMORZE

Inicjatywa skupia 12 państw Unii Europejskiej położonych w pobliżu mórz Bałtyckiego, Czarnego i Adriatyckiego. W skład grupy wchodzi: Austria, Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Rumunia, Słowacja, Słowenia i Węgry. Jako obserwatorzy do prac „Trójmorza” włączają się także Stany Zjednoczone i Niemcy.

Trójmorze zostało powołane na spotkaniu w Nowym Jorku 29 września 2015 r. z inicjatywy prezydentów Chorwacji i Polski. Od 2016 r. coroczne spotkania na szczycie państw Trójmorza określają cele i priorytety działania tej grupy państw. Początkowo wiele mówiono o politycznym potencjale inicjatywy, szybko jednak za cele najważniejsze uznano współpracę gospodarczą i infrastrukturalną, uwzględniającą trzy główne wektory: infrastruktura transportowa, energia oraz technologie cybernetyczne. Celem wyrażonym explicite było nadrobienie zaległości infrastrukturalnych w regionie, budowa i odbudowa połączeń na osi północ-południe i danie nowego impulsu do rozwoju gospodarczego regionu.

Konkretne działania związane z działalnością Trójmorza, to zapowiedziana na pierwszym szczycie grupy w Dubrowniku (VIII 2016) budowa korytarza drogowego Via Carpathia, Fundusz Inwestycyjny Inicjatywy Trójmorza, którego powstanie zadeklarowano na szczycie w Warszawie (VII 2017) oraz wspólny indeks giełdowy CEE+ zainicjowany w 2019 roku.

Fundusz Inwestycyjny Trójmorza zaczął działać po podpisaniu porozumienia przez polski Bank Gospodarstwa Krajowego i rumuński EximBank. Na szczycie w Tallinie do Funduszu dołączyły kolejne państwa, a wszyscy uczestnicy inicjatywy zadeklarowali zainteresowanie udziałem. Co ważne, akces do Funduszu złożył

w październiku 2020 także partner z USA – International Development Finance Corporation, rządowy fundusz wspierający inicjatywy gospodarcze. Celem Funduszu ma być w pierwszym etapie zgromadzenie środków na inwestycje rządu 3–5 mld euro. Beata Daszyńska-Muzyczka, prezes Banku Gospodarstwa Krajowego na Forum Ekonomicznym w Karpaczu oceniła, że potrzeby inwestycyjne regionu w zakresie infrastruktury to 600 mld. euro. Fundusz, którego BGK jest obecnie największym udziałowcem ma stworzyć instrumenty dla pozyskiwania tych środków z rynków finansowych.

Indeks CEE+ będzie indeksem cenowym, który będzie jednocześnie instrumentem bazowym dla funduszu pasywnego TFI PZU, o nazwie inPZUCEEplus. Będzie to kolejny z subfunduszy inPZU tworzących fundusz parasolowy inPZU SFIO. Fundusz będzie kierowany do klientów indywidualnych i profesjonalnych za pośrednictwem platformy inPZU, a jego sugerowany horyzont inwestycyjny to co najmniej trzy lata. Także w tym wypadku zadaniem tego instrumentu finansowego będzie pozyskiwanie środków od inwestorów prywatnych na rozwój infrastruktury regionu.

Potencjał gospodarczy i demograficzny Trójmorza ilustruje poniższa tabela:

Państwo	Ludność [mln]	Powierzchnia [tys. km ²]	PKB [mld USD] za 2017 r.
Austria	8,7	83,9	416,9
Bułgaria	7,1	110,9	56,9
Chorwacja	4,2	56,6	54,5
Czechy	10,5	78,8	213
Estonia	1,3	45,3	44,2
Litwa	2,9	65,3	46,7
Łotwa	1,9	64,6	30,3
Polska	38,4	312,7	593,2 (za 2019)
Rumunia	19,7	238,4	204,9
Słowacja	5,4	49	94,9
Słowenia	2	20,2	56,9
Węgry	9,8	93	152
TRÓJMORZE	111,9	1218,7	1864,4

Kraje należące do tej inicjatywy wciąż są, w większości państwami na dorobku wymagającymi znacznych inwestycji. Warto porównać potencjał Trójmorza z jego sąsiadami a także ze znajdującą się na średnim poziomie Unii Europejskiej Hiszpanią.

Państwo	Ludność [mln]	Powierzchnia [tys. km ²]	PKB [mld USD] za 2017 r.
Niemcy	83	357	4212
Rosja	147	17.000	1719
Hiszpania	47	505	1506

Porównanie wskazuje, że współpraca regionalna państw Trójmorza musi stanowić czynnik przyspieszający ich rozwój, bo wciąż sumaryczne PKB wszystkich państw inicjatywy stanowi mniej niż połowę PKB Niemiec i nieznacznie tylko przewyższa PKB Hiszpanii.

Potencjał ekonomiczny Trójmorza dowodzi także, że wbrew opiniom niektórych komentatorów, inicjatywa nie ma wystarczającej siły politycznej, by rywalizować z Niemcami lub Rosją. Taka obawę wyraził po ostatnim szczycie prezydent Chorwacji Zoran Milanović, który stwierdził, że „Inicjatywa Trójmorza jest niepotrzebna i potencjalnie szkodliwa dla Chorwacji ze względu na możliwe konflikty z Berlinem i Moskwą”. Zgodnie z deklaracjami, jakie padły na szczycie w Tallinie Trójmorze ma skupić się na projektach rozwojowych, czyli być koncepcją o charakterze gospodarczym i infrastrukturalnym a nie politycznym.

Warto zauważyć, że także w wymiarze bezpieczeństwa państwa Trójmorza, pomimo, że te z nich, które należą do NATO przeznaczają na obronę ponad 2% PKB, poza Polską i Rumunią nie mają sił zbrojnych ważących istotnie w bilansie sił Sojuszu.

Głównym zadaniem Trójmorza jest zbudowanie sieci połączeń Północ-Południe dotychczas prawie nie istniejących bo cała infrastruktura regionu stworzona jeszcze w epoce zimnej wojny była zorientowana równoleżnikowo. Potrzeby i możliwości w tej dziedzinie ilustruje mapa:

INICJATYWA TRÓJMORZA

PROJEKTY ENERGETYCZNE I TRANSPORTOWE

- ★ terminal LNG w Świnoujściu
- ★ terminal LNG na wyspie Krk
- droga E65 (E66)
- droga Via Carpatia
- droga Via Baltica
- ..... kolej Rail Baltica
- ..... kolej Viking Train
- interkonektor (Polska-Litwa)
- gazociąg Eastring
- gazociąg BRUA
- gazociąg IAP

źródło: The Three Seas Initiative „Priority Interconnection Projects”

interia

Doskonale widać, że Europa Środkowa cierpi na deficyt połączeń integrujących cały region. Niemal wszystkie korytarze drogowe i rurociągowy w regionie są w fazie projektów lub wstępnej realizacji. Ich wprowadzenie w życie stanowi warunek realnej integracji całego regionu i zmniejszenie uzależnienia od dużych sąsiadów: Rosji, Niemiec, Turcji i Włoch. Wzmocnienie powiązań na linii północ-południe stanowi także warunek konieczny przyciągnięcia znaczących inwestycji nie tylko w infrastrukturę, ale także w turystykę, przemysł i usługi.

MIĘDZYMORZE

Idea Międzymorza jest często mylona z Trójmorzem. Historycznie, była to koncepcja polityczna z czasów międzywojennych zakładająca stworzenie bloku państw pomiędzy Niemcami a ZSRS zwiększająca ich bezpieczeństwo wobec agresywnych sąsiadów oraz wyrównująca poziom rozwoju gospodarczego regionu.

Warto pamiętać, że wizja Międzymorza podjęta w połowie lat trzydziestych ubiegłego wieku została zablokowana przez solidarne przeciwdziałanie mocarstw zarówno Niemiec i Związku Sowieckiego jak Francji, która liczyła na utrzymanie swoich wpływów przy użyciu tzw. Małej Ententy. Wszelkie próby skonstruowania regionalnego sojuszu Polski z Rumunią, Węgrami i Czechosłowacją upadały również dlatego, że interesy uczestników takiego sojuszu były w wymiarze taktycznym rozbieżne, a ówczesna Polska była za słaba ekonomicznie, by przyjąć rolę regionalnego przywódcy.

Wczesną koncepcją Międzymorza, podjętą przez Józefa Piłsudskiego w 1918 roku, była próba stworzenia federacji państw położonych pomiędzy Bałtykiem a Morzem Czarnym. Miała ona wypełnić geopolityczną pustkę jaka powstała w regionie po upadku I Rzeczypospolitej. W istocie taka federacja złożona z Polski, Ukrainy, Białorusi, Litwy, Finlandii i pozostałych Państw Bałtyckich miała w zamyśle Piłsudskiego odsunąć Rosję od Europy, przywracając do życia Rzeczpospolitą. Traktat w Rydze z 1921 r. przekreślił tę koncepcję. Jej kontynuatorem był Jerzy Giedroyc. Paryska „Kultura” przez cały czas swojego istnienia promowała koncept Juliusza Mieroszewskiego określony skrótem ULB (Ukraina, Litwa, Białoruś), i opierający się na założeniu, że przełamanie dominacji sowiec-

kiej w środkowej i wschodniej Europie będzie możliwe dopiero po powstaniu tej trójki niepodległych państw. Historyczny przełom 1989 roku udowodnił, że Giedroyc i Mieroszewski mieli rację. Zarazem jednak wobec integracji Polski, Grupy Wyszehradzkiej i Państw Bałtyckich ze strukturami politycznymi i gospodarczymi Zachodu, pozostawił Ukrainę i Białoruś w geopolitycznej szarej strefie. Z jednej strony spowolniło to ich rozwój gospodarczy i społeczny, a z drugiej doprowadziło do tego, że Rosja podjęła zabiegi o to by ponownie wciągnąć te państwa do swojej strefy wpływów.

Inicjatywa tzw. Trójkąta Lubelskiego uzupełniona o deklaracje przedstawicieli białoruskiego społeczeństwa obywatelskiego stanowi w istocie powrót do starych koncepcji Piłsudskiego i Giedroycia wypełnienia geopolitycznej pustki na tzw. pomoście Bałtycko-Czarnomorskim.

Na potrzeby tego Raportu mianem Międzymorza określam więc grupę państw sukcesyjnych I Rzeczypospolitej: Białoruś, Estonię, Litwę, Łotwę, Mołdawię, Polskę i Ukrainę. W odróżnieniu od Trójmorza jedyne inicjatywy polityczne dotyczące tej grupy państw to, słabnące w obliczu wewnętrznych problemów UE, Partnerstwo Wschodnie oraz właśnie Trójkąt Lubelski.

Należy dodać, że debata o Międzymorzu jest dodatkowo utrudniona przez agresję rosyjską na Ukrainie oraz głęboką destabilizację Białorusi po sfałszowanych wyborach prezydenckich z sierpnia 2020r.

Z punktu widzenia polskiego interesu narodowego przyszłość regionu Międzymorza ma kluczowe znaczenie. Wzmocnienie, stabilizacja polityczna i ekonomiczna tego regionu oraz przyjęcie trwale prozachodniej orientacji cywilizacyjnej przez Białoruś, Mołdawię i Ukrainę z jednej strony stanowi realizację marzenia Piłsudskiego o zapewnieniu Polsce bezpieczeństwa militarnego (jest to kluczowe także z perspektywy Państw Bałtyckich), z drugiej daje szansę na przyspieszenie wzrostu ekonomicznego Polski przez udział w procesie odbudowy gospodarek państw postsowieckich. Na koniec taka stabilizacja stwarza szansę na zmianę paradygmatu polityki rosyjskiej z neoimperialnego na modernizacyjny.

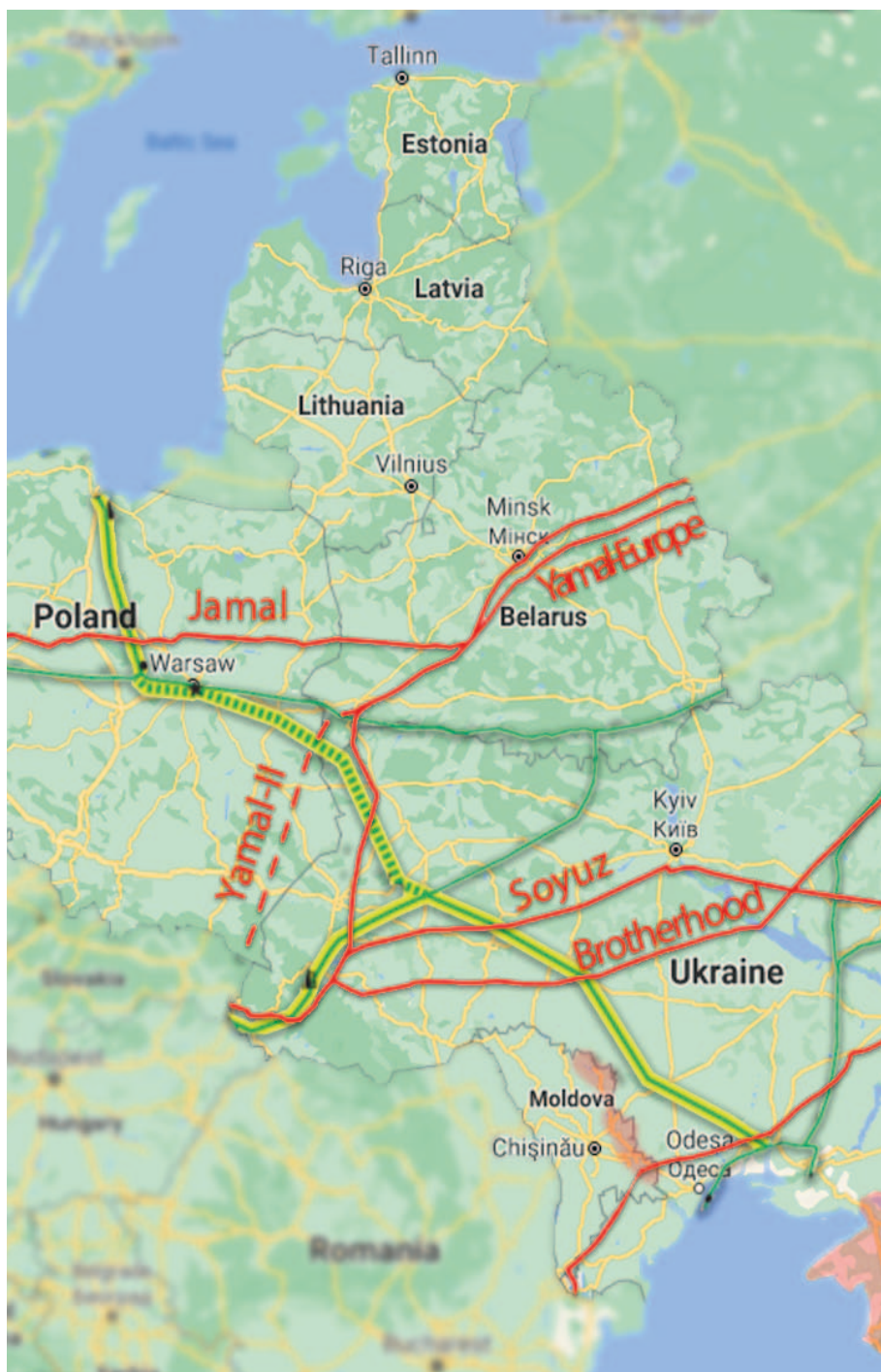
Obecny potencjał państw tak definiowanego obszaru Międzymorza wygląda jeszcze mniej optymistycznie niż Trójmorza (patrz tabela na sąsiedniej stronie).

Nietrudno zauważyć, że $\frac{2}{3}$ PKB całej grupy wytwarza Polska. Natomiast wobec potencjału terytorialnego i ludnościowego Ukrainy, oraz potencjału wojskowego Białorusi i Ukrainy ciężar Międzymorza w dziedzinie bezpieczeństwa jest porównywalny z Trójmorzem. Paradoksalnie istnieją na tym obszarze połą-

czenia infrastrukturalnie z czasów sowieckich skonstruowane lepiej niż te, które istnieją na obszarze Trójmorza. Natomiast stopień dekapitalizacji infrastruktury sprawia, że możliwość jej wykorzystania jest bardzo ograniczona. Dodatkowym problemem jest to, że znacząca część tej infrastruktury znajduje się w rękach rosyjskich. A nie ma wątpliwości, że jakiegokolwiek próby integracji na obszarze Międzymorza będą traktowane przez Federację Rosyjską jako działania wrogie i Moskwa będzie się starała wszelkimi sposobami do takiej integracji nie dopuścić. Wreszcie konflikty zbrojne, aneksja Krymu, zamrożona wojna w Naddniestrzu, blokada części infrastruktury na terenie Państw Bałtyckich i ingerencja Rosji w wewnętrzny konflikt na Białorusi sprawiają, że wizja współpracy w regionie Międzymorza musi być opatrzona znakiem zapytania i rozpatrywana raczej w długoterminowej perspektywie.

Państwo	Ludność [mln]	Powierzchnia [tys. km ²]	PKB [mld USD] za 2017 r.
Białoruś	9,4	207,6	54,4
Estonia	1,3	45,3	44,2
Litwa	2,9	65,3	46,7
Łotwa	1,9	64,6	30,3
Mołdawia	3,5	33,8	8,1
Polska	38,0	312,7	593,2 (za 2019)
Ukraina	37,3	603,7	161,8
MIĘDZYMORZE	94,3	1333	938,7

MOCARSTWA

Projekty współpracy regionalnej w Europie Środkowej i Wschodniej budzą zainteresowanie kluczowych mocarstw. Oczywiście, z punktu widzenia Moskwy są to projekty szkodliwe i stojące w zasadniczej sprzeczności ze strategią dzielenia Unii Europejskiej oraz odbudowywania swoich wpływów w Europie Środkowej i na Bałkanach. Projekt Międzymorza, jest jak powiedziano wyżej uznawany w Moskwie za wrogi lub wręcz stanowiący agresję na obszarze postrzeganym jako strefa wpływów rosyjskich. Zbyt szybkie procesy zbliżania się państw Międzymorza do Zachodu mogą wręcz wywołać agresję zbrojną ze strony Rosji. Można sądzić, że Federacja Rosyjska będzie używała wszelkich dostępnych środków, by przeciwdziałać rozwojowi zarówno Trójmorza jak Międzymorza.

Stany Zjednoczone były od początku zwolennikiem powstania Trójmorza. Można wręcz uznać, iż Waszyngton był współinicjatorem tego formatu. Co ważne istnieje w USA międzypartyjny consensus w kwestii wspierania tej inicjatywy. Bliskie relacje z USA stanowią dla ogromnej większości państw Trójmorza podstawową gwarancję bezpieczeństwa militarnego. Z kolei z punktu widzenia skuteczności działania USA na wschodniej flance NATO znaczna część projektów infrastrukturalnych podjętych przez Trójmorze (Via Carpathia, Via Baltica czy RailBaltica) stanowi znaczące ułatwienie, a niekiedy wręcz warunek skutecznej pomocy wojskowej w wypadku zagrożenia pokoju. Pewnym niebezpieczeństwem związanym z zaangażowaniem USA może być próba przeciwstawiania sobie zachodniej i wschodniej części Unii Europejskiej.

Wobec ekonomicznej słabości Trójmorza włączanie się w spór Waszyngtonu z Brukselą może okazać się nadmiernie kosztowny. Co do konceptu Międzymorza, to jest on odczytywany w Stanach Zjednoczonych jako pożyteczny ale mało realny. Można liczyć na umiarkowane wsparcie USA dla działań integracyjnych na tym obszarze, limitowanych jednak dążeniem do nieeskalowania konfliktu z Rosją. Na pewno USA nie są gotowe dziś do tego by dawać nie należącym do NATO państwom Międzymorza jakiegokolwiek gwarancje bezpieczeństwa.

W wypadku Unii Europejskiej Trójmorze jest postrzegane jako inicjatywa amerykańska. Z jednej strony działania tego formatu mieszczą się znakomicie w koncepcji wzmocnionej współpracy w ramach regionu oraz wspierają wysiłki Komisji Europejskiej na rzecz wyrównywania różnic wewnątrz Unii. Z drugiej optyka Unijna jest zdeterminowana przez podejście Niemiec do Trójmorza. W Berlinie, który zgłosił akces do tej inicjatywyw roli obserwatora, Trójmorze jest uważnie obserwowane. Poprzez tworzenie infrastruktury na linii północ-południe stwarza pewne zagrożenie dla niemieckiego monopolu komunikacyjnego i energetycznego. Tranzyt z południa kierował się dotychczas głównie na niemieckie autostrady i do portów w Rostocku i Hamburgu a Niemcy były jedynym dystrybutorem bezpieczeństwa energetycznego dla regionu wobec dominacji rosyjskiej, Z drugiej strony rozwój Trójmorza może stanowić szansę dla niemieckiej gospodarki i uzupełnić niemieckie możliwości tranzytowe. Realnym niebezpieczeństwem jest to, że Niemcy zaangażowawszy się w Trójmorze mogą ten format zdominować.

W wypadku Międzymorza Unia Europejska postrzega ten region jako źródło kłopotów ekonomicznych i potencjalne zagrożenie dla relacji z Rosją. Wsparcie unijne dla koncepcji Międzymorza będzie więc pochodną relacji z Moskwą, prawdopodobnie redukowane do sektorowych inicjatyw w ramach Partnerstwa Wschodniego.

Obszarem środkowoeuropejskim interesują się także, choć w umiarkowany sposób Turcja i Chiny. W wypadku obu tych państw można uznać, że starają się pozyskać Europę Środkowo-Wschodnią dla swoich rozgrywek z Unią Europejską. Taki wymiar miała słabnąca chińska inicjatywa 17+1 jak również sponsorowane przez Turcję projekty infrastruktury gazowej. Słabe zaangażowanie Pekinu na Białorusi, traktowanej do niedawna jako obszar ekspansji chińskiej i element rozgrywki z Rosją, jak również uwiad koncepcji 17+1 wskazują na to, że priorytetem Chin jest rozgrywka ze Stanami Zjednoczonymi na Pacyfiku, co skutkuje znacznym spadkiem zainteresowania obszarem środkowoeuropejskim.

Istnieją natomiast realne niebezpieczeństwo, że Turcja wszedłszy w konflikty z kluczowymi państwami UE (Francja i Włochy) i mająca napięte relacje z USA będzie starała się wykorzystać państwa Trójmorza, szczególnie Węgry, Polskę i Rumunię do rozgrywki z Europą. Podobnie na obszarze Międzymorza Ankara znacznie zacieśniła

współpracę z Ukrainą. Ma również dobre kontakty z ekipa Aleksandra Łukaszenki. W obu przypadkach Turcy używają tych instrumentów w swojej rozgrywce z Rosją o Bliski Wschód i Kaukaz Południowy. Inaczej mówiąc, Ankara jest w perspektywie krótkoterminowej zainteresowana kreowaniem destabilizacji regionalnej w celu wzmocnienia swoich strategicznych interesów skupionych w basenie Morza Śródziemnego.

SYNERGIA CZY RYWALIZACJA

Z punktu widzenia polityki polskiej oba formaty regionalne są ważne zarówno politycznie jak ekonomicznie. Wypada więc zadać pytanie o to, czy współpraca w ramach Trójmorza i Międzymorza tworzy pozytywną synergię czy też ma charakter wzajemnie się wykluczający.

Zacytowana wypowiedź prezydenta Chorwacji wskazuje na to, że część naszych partnerów w Trójmorzu obawia się napięć w relacjach z Rosją i Niemcami. Promocja Międzymorza do takich napięć – jak wskazano wyżej – bez wątpienia doprowadzi. Z drugiej strony Moskwa postrzega Trójmorze jako projekt, który może odepchnąć Ukrainę od Zachodu. Projekty infrastrukturalne Trójmorza w istocie bowiem wyłączają Ukrainę z obsługi ruchu tranzytowego pomiędzy obszarem czarnomorskim a Bałtykiem. W chwili gdy powstanie wygodny korytarz transportowy z Konstancy i Warny do Rygi i Kłajpedy port w Odessie zostanie sprowadzony do roli portu obsługującego wyłącznie Ukrainę i Białoruś. Podobnie powstanie korytarzy energetycznych łączących Adriatyk z Bałtykiem i Turcją pozwoli on na omijanie Ukrainy w sposób równie skuteczny jak projekt NordStreamu. Na koniec pogłębiająca się integracja ekonomiczna zachodnich sąsiadów Ukrainy będzie obniżać konkurencyjność towarów ukraińskich na rynkach Unii Europejskiej.

Należy również pamiętać o silnych wewnętrznych sprzecznościach w ramach Trójmorza. Węgry nie porzuciły myśli o „przekreśleniu hańby Trianon”, co więcej w świetle deklaracji rządu Victora Orbana jest to strategiczny cel Budapesztu. A to

oznacza w istocie, że w dalekosiężnym interesie węgierskim leży ograniczona destabilizacja całego Trójmorza, a współpraca infrastrukturalna ma się wiązać z konceptem „Wielkich Węgier”. Słowenia patrzy na perspektywy bliskich związków z Włochami, dla Chorwacji punktem odniesienia są Niemcy zaś dla Estonii czy Łotwy państwa skandynawskie.

REKOMENDACJE

W świetle powyższych uwag wydaje się, że polityka polska powinna dążyć do wzmacniania obu formatów dążąc do budowania efektu synergii a nie sporów. Powinniśmy także wykorzystać pozycję zwornikową Polski wobec kilku regionów dla wzmocnienia współpracy regionalnej i przeciwdziałania siłom odśrodkowym.

Ze względu na nasze żywotne interesy polityczne i ekonomiczne Warszawa powinna zabiegać o zbliżenie Trójmorza i Międzymorza oraz łagodzić wewnętrzne spory i sprzeczności w obu formatach. Rekomendowane działania to:

- ➔ **dołączenie do Trójmorza państw skandynawskich** szczególnie Finlandii i Szwecji. Da to znaczące wzmocnienie ekonomiczne i terytorialno-demograficzne formatu jednocześnie domykając korytarz północ-południe. Po włączeniu tych państw PKB Trójmorza wyniósłby 2646,3 mld USD; obszar 1997,1 tys km² a ludność 127,7 mln. Trudno nie zauważyć, że także wrażliwość na zagrożenia ze strony Rosji jest w Skandynawii dużo większa niż na południu regionu
- ➔ **zaproszenie Ukrainy, Mołdawii**, (a po przezwyciężeniu kryzysu politycznego także **Białorusi**) jako obserwatorów do prac Trójmorza
- ➔ **podjęcie prac nad harmonizacją infrastrukturalnego modelu Trójmorza z systemami Ukrainy, Mołdawii i Białorusi**

przynajmniej na poziomie studialnym, tak by zapobiegać wykluczeniu tych państw.

- ➔ **intensywny dialog z Niemcami na temat obu formatów** zapobiegający „przejęciu” przez Berlin Trójmorza a jednocześnie dający Niemcom jasne perspektywy korzystnego uczestnictwa w Projekcie
- ➔ **konsultacje ze Szwecją w kwestii rewitalizacji Partnerstwa Wschodniego** w kontekście kreowania przez nie współpracy w regionie Międzymorza
- ➔ **podjęcie rozmów z Grecją i Włochami** na temat ich partnerstwa z Trójmorzem, co zapobiegnie wykorzystywaniu tego formatu przez Turcję w jej polityce regionalnej
- ➔ **wzmocnienie Funduszu Inwestycyjnego Trójmorza** przez jego silniejsze zakorzenienie w finansowych instytucjach europejskich
- ➔ **rozważenie długofalowej strategii integracji Trójmorza i Międzymorza** jako sposobu na zbliżenie Białorusi, Mołdawii i Ukrainy do perspektywy integracji z Europą
- ➔ **zintensyfikowanie lobbingu w instytucjach amerykańskich** na rzecz ich aktywniejszego udziału gospodarczego, technologicznego w regionie Trójmorza.

ANEKSY

I. MIĘDZYMORZE

Wspólna Deklaracja Ministrów Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Litewskiej i Ukrainy w sprawie ustanowienia Trójkąta Lubelskiego

Lublin, 28 lipca 2020 r.

Ministrowie spraw zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Litewskiej i Ukrainy uznają wielowiekowe historyczne i kulturalne więzi pomiędzy ich narodami.

Uznają także korzyści płynące z tworzenia coraz silniejszych więzi politycznych, gospodarczych, infrastrukturalnych, bezpieczeństwa i kulturalnych pomiędzy ich krajami we współczesnym świecie.

Zwracają uwagę na aktywność Polski, Litwy i Ukrainy w procesie kształtowania bieżącej sytuacji politycznej, kulturalnej i społecznej Europy Środkowej. Zarazem podkreślają strategiczne znaczenie zintensyfikowanej współpracy pomiędzy Unią

Europejską, NATO i krajami Partnerstwa Wschodniego i zwracają należną uwagę na funkcjonowanie Inicjatywy Trójmorza.

Odnotowują z należną uwagą wspólne zagrożenia w dziedzinie bezpieczeństwa, jak również inne, tj. zagrożenia pandemiczne.

Podkreślają ważną rolę dialogu pomiędzy trzema krajami w wymiarze parlamentarnym, zwłaszcza w ramach Zgromadzenia Parlamentarnego Polski, Litwy i Ukrainy.

Uznają korzyści wynikające z ich trójstronnej współpracy, w szczególności funkcjonowania Litewsko-Polsko-Ukraińskiej Brygady (LITPOLUKRBRIG).

* * *

Biorąc pod uwagę trwającą rosyjską agresję na Ukrainę, zobowiązują się do koordynacji swoich działań w celu przestrzegania prawa międzynarodowego, zarówno poprzez współpracę trójstronną, jak i w ramach organizacji międzynarodowych (NATO, Unii Europejskiej, Organizacji Narodów Zjednoczonych, Rady Europy, OBWE).

Deklarują swoje niezmiennie mocne potępienie próby aneksji Autonomicznej Republiki Krymu oraz miasta Sewastopol przez Federację Rosyjską. Nie uznają jej i nigdy tego nie uczynią. Wzywają również Federację Rosyjską do wycofania swoich wojsk z części regionów donieckiego i ługańskiego Ukrainy.

Potwierdzają swoje niezachwiane poparcie dla niepodległości, suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy w ramach międzynarodowo uznanych granic oraz wzywają Federację Rosyjską do zaprzestania agresji wobec Ukrainy, a także czasowej okupacji ukraińskich terytoriów Krymu oraz części regionów donieckiego i ługańskiego Ukrainy.

Potwierdzają swoje mocne poparcie dla europejskich i euroatlantyckich aspiracji Ukrainy oraz przyjmują z zadowoleniem jej europejski wybór.

Odnotowują z satysfakcją przyznanie Ukrainie statusu członka Programu Rozszerzonych Możliwości NATO. Popierają ambicje Ukrainy dotyczące członkostwa w NATO. Przyznanie Ukrainie Planu Działań na rzecz Członkostwa powinno być kolejnym krokiem w tym kierunku.

Ponownie zobowiązują się do pogłębiania i poszerzania polsko-litewsko-ukraińskiej współpracy wojskowej, tak poprzez działania bilateralne i trójstronne, jak również w pełni wykorzystując możliwości tworzone przez NATO.

Potwierdzają trwałe zaangażowanie w rozwój Partnerstwa Wschodniego poprzez poszerzanie i pogłębianie współpracy oraz proponowanie ambitnych i strategicznych celów długoterminowych.

Zobowiązują się do zapewniania wzajemnego wsparcia w walce z pandemią koronawirusa.

Przewidują aktywne działania w celu promocji handlu i inwestycji, zapewniania lepszego dostępu do infrastruktury w regionie i podnoszenia jej jakości poprzez występowanie z ambitnymi projektami promującymi spójność regionu.

Wspierają współpracę Ukrainy z Inicjatywą Trójmorza, a także współpracę w innych formatach regionalnych.

Wspierają skuteczne wdrażanie reform polityczno-ekonomicznych na Ukrainie, biorąc pod uwagę doświadczenia Polski i Litwy oraz najlepsze praktyki wypracowane we współpracy z innymi państwami europejskimi.

Zobowiązują się do wzmacniania kontaktów międzyludzkich i współpracy społeczeństwa obywatelskiego, w tym pomiędzy naukowcami i ekspertami.

* * *

By zapewnić osiągnięcie wyżej wymienionych celów Ministrowie podejmują decyzję o stworzeniu trójstronnej platformy współpracy politycznej, ekonomicznej i społecznej pomiędzy Rzeczypospolitą Polską, Republiką Litewską i Ukrainą – Trójkąta Lubelskiego.

Ministrowie decydują się również organizować własne regularne spotkania, także na marginesie spotkań wielostronnych i przy udziale wybranych partnerów.

Decydują się także organizować konsultacje wyższych urzędników ministerstw spraw zagranicznych oraz ustanowić oficerów łącznikowych w ramach ministerstw spraw zagranicznych.

II. TRÓJMORZE

Wspólna deklaracja uczestników Szczytu Założycielskiego Trójmorza

Kraje członkowskie Unii Europejskiej położone między Adriatykiem, Bałtykiem i Morzem Czarnym: Austria, Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Estonia, Węgry, Łotwa, Litwa, Polska, Rumunia, Słowacja i Słowenia

Uznając wagę połączenia gospodarek i infrastruktury Europy Środkowej i Wschodniej z Północy na Południe, tak aby dopełnić budowy wspólnego europejskiego rynku, zważywszy, iż jak dotąd większość wysiłków służyła połączeniu Wschodu i Zachodu Europy;

Przyjmując do wiadomości postępy, jakie zostały osiągnięte w tym względzie dzięki funduszowi wsparcia projektów infrastrukturalnych CEF (Connecting Europe Facility), Europejskim funduszom strukturalnym i inwestycyjnym (ESIF) oraz dzięki efektom synergii makroregionalnych strategii Unii Europejskiej;

Przekonani, że dzięki poszerzeniu istniejącej już współpracy w dziedzinie energii, transportu, komunikacji cyfrowej oraz sektorów gospodarczych Europa Środkowa i Wschodnia staną się bardziej bezpieczne i bardziej konkurencyjne, przyczyniając się tym samym do wzmocnienia Unii Europejskiej jako całości;

Zgadając się co do tego, że dynamika wszechstronnej współpracy w obszarze Adriatyku-Bałtyku-Morza Czarnego, zarówno wewnątrz Unii Europejskiej, jak i w szerszej przestrzeni transatlantyckiej musi zostać ożywiona, jednak bez tworzenia struktur równoległych wobec istniejących już mechanizmów współpracy;

Poparły Inicjatywę Trójmorza jako nieformalną platformę służącą do pozyskiwania politycznego poparcia oraz organizowania zdecydowanych działań dotyczących określonych transgranicznych i makroregionalnych projektów, o strategicznym znaczeniu dla Państw zaangażowanych w sektory energii, transportu, komunikacji cyfrowej i gospodarki w Europie Środkowej i Wschodniej.

Potwierdziły, że Inicjatywa Trójmorza jest, w ramach określonych projektów, otwarta na partnerstwo z zainteresowanymi państwowymi lub biznesowymi pod-

miotami z całego świata, respektującymi fundamentalne wartości i zasady Unii Europejskiej;

Przyjęły z zadowoleniem zapowiedź następnego spotkania Inicjatywy Trójmorza na wysokim szczeblu w czerwcu 2017 roku we Wrocławiu.

Dubrownik, 25 sierpnia 2016

THE SECOND SUMMIT OF THE 3 SEAS INITIATIVE

Joint Declaration

Presidents and their representatives gathered at the Second Summit of the 3 Seas Initiative, representing 12 EU member states located between the Adriatic, the Baltic and the Black Seas: Austria, Bulgaria, Croatia, the Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, Slovakia and Slovenia:

Agreeing with the notion that the countries within the 3 Seas Initiative with their potential constitute a dynamic region, whose development depends, among others, on the coordinated efforts of the whole region;

Highlighting their successful European connectivity along the East-West axis achieved thanks to such financial instruments as the Connecting Europe Facility (CEF), European Structural and Investment Funds (ESIF), as well as the synergy effect of the existing and future macroregional strategies implemented by the European Union;

Recognizing the long-established, successful regional and subregional mechanisms which have fostered extensive cooperation and development among our countries and continue to be important actors in strengthening cohesiveness;

Being convinced that enhanced infrastructure, economic and social cooperation/ interconnectivity of the 3 Seas Initiative countries along the North-South and East-West axis is in the interest of all participants of the 3 Seas Initiative, as well as the entire European Union;

Taking note of the significance and validity of challenges resulting from the differences of transport, energy and telecommunications networks in the region of the 3 Seas Initiative, which constrain the dynamic growth of economic relations among our countries and ought to be further developed;

Taking advantage of the available instruments allowing for their further development, which will in turn facilitate the process of achieving, strengthening and cementing the unity of the European Union;

Hereby acknowledge the high value of intensified cooperation in the form of the 3 Seas Initiative, focused on supporting investments in the fields of the economy,

transport connectivity, energy infrastructure, environmental protection, R&D and digital communication within the 3 Seas Initiative region;

Hereby underline the fact that the 3 Seas Initiative is a flexible Presidential Forum which provides political support to foster a more effective cooperation of governments, business entities and non-governmental organizations interested in boosting regional bonds, while recognizing that achieving concrete results within this Initiative requires an active involvement of the respective governments and working contacts among respective Presidential representations;

Hereby point out that the 3 Seas Initiative has the following priorities: enhanced transportation connections of our region to develop and further integrate into the transEuropean transport (TEN-T) network, implementation of the Union's Energy policy objectives, promote business character of joint economic projects, full synergy with the EU policies;

Hereby agree that the 3 Seas Initiative is a useful platform that adds to an efficient and cohesive European Union. The development of cooperation among the 3 Seas states is contributing to the development of the entire European Union, which will, as a result, remain ambitious, united and resilient as a whole.

Hereby reaffirm that the 3 Seas Initiative is open to interested business entities from all over the world and global partners;

Hereby reaffirm that the 3 Seas Initiative shall function on the basis of several principles, most importantly: membership of the EU, long-term nature of joint plans, openness to business circles, as well as better defining and promoting drivers of modernization in the region;

Hereby welcome the establishment of the 3 Seas Business Forum which shall bring together economic entities interested in economic cooperation aimed at enhancing economic bonds within the region.

JOINT DECLARATION OF THE THIRD SUMMIT OF THE THREE SEAS INITIATIVE

The Presidents and their high-level representatives from the 12 participating States to the *Three Seas Initiative (3SI)* – Republic of Austria, Republic of Bulgaria, Republic of Croatia, Czech Republic, Republic of Estonia, Hungary, Republic of Latvia, Republic of Lithuania, Republic of Poland, Romania, Slovak Republic, Republic of Slovenia – having met in Bucharest on 17-18 September 2018, on the occasion of the 3rd Summit of the 3SI, hosted by Romania:

Agreeing that the 3SI responds to the common interest of the countries of the 3SI region for acting in a coordinated manner to harness their economic potential and facilitate more rapid development, in order to increase economic convergence within the European Union;

Confirming that the fundamental pillars and objectives of the Initiative are threefold – *boosting economic development, strengthening the cohesion of the European Union and enriching the transatlantic ties;*

In line with the initial purpose of the 3SI as an informal presidential platform to support pragmatic cooperation among its participating States, based on their membership in the European Union;

Highlighting that the Initiative seeks to contribute to the economic development of their States and of the region through better connectivity in the transport, energy and digital fields, especially on the North-South axis but not only, thus boosting economic relations, energy security, trade and investment flows in the region and with other partners from the Euro-Atlantic community;

Underlining that increased regional connectivity and economic convergence will enhance EU cohesion and coherence and contribute to further EU integration, thereby supporting efforts to build a more prosperous, united and secure European Union;

Confident that the economic presence of the United States in the 3SI region can contribute to the strengthening of the transatlantic link and provide an additional catalyst for an enhanced transatlantic partnership;

Aware of the Initiative's potential to contribute to the substantiation of the EU policies addressed to the Western Balkans and the Eastern Partnership countries, and to complement efforts to bring these two regions closer to the European Union, including through increased interconnectivity;

Acknowledging the importance of high-level political commitment for the successful implementation of the main objectives of the Initiative, in full coherence with the existing EU instruments;

Acknowledging the role of national Governments in advancing the objectives of the 3SI, in cooperation with local and regional administration, as well as other public stakeholders;

Acknowledging the critical role of the private sector and financial institutions in ensuring the success of the goals of the 3SI;

Building on the results of the previous Dubrovnik 2016 and Warsaw 2017 Summits,

Hereby:

1. *Welcome* the 3SI short list of priority interconnection projects in the three key areas – transport, energy, digital, the objective of which is to streamline the political support for these projects, and *encourage* interested Governments, businesses and financial institutions to work together for their swift implementation. *Invite* all interested stakeholders to cooperate in attracting the necessary financial means for the 3SI projects, including the identification of all possible EU and other funds for their implementation;
2. *Welcome* the organisation, on the occasion of the Bucharest Summit, of the 1st edition of the 3SI Business Forum, as decided in the Warsaw Joint Declaration of 2017, which gathered over 600 officials and business representatives from the participating States, from other EU Member States, from the US, from non-EU States from the broad region of South-East Europe, and *encourage* that the 3SI Business Forum becomes a regular event, preferably on an annual basis;
3. *Welcome* the creation of the 3SI Network of Chambers of Commerce, on the occasion of the 1st edition of the 3SI Business Forum, by the *Joint Statement for the creation of the 3SI Network of Chambers of Commerce*, signed by the Chambers of Commerce intending to participate in the network, with the objective to support the future activities of the 3SI Business Forum and to facilitate contacts among business communities in the region;
4. *Acknowledge* the signing, on the occasion of the 3SI Business Forum, of the *Letter of Intent in relation to the establishment of the Three Seas Investment Fund* by relevant financial institutions intending to participate in the Fund.

Once created, it will aim at pipelining, supporting and financing of the priority interconnection projects welcomed by the Summit, as well as other future 3SI projects;

5. *Agree* on the need to monitor, stimulate and support the implementation of the 3SI priority interconnection projects, and, to this purpose, *encourage* a more active engagement of the private sector;
6. *Welcome* the launch of a website dedicated to the 3SI (www.three-seas.eu), the domain management of which will be taken over by the hosts of each of the future Summits;
7. *Take note of* the 1st Forum of Regions of the 3SI in Rzeszów, Republic of Poland, on 3 July 2018, as a practical contribution, at regional level, to promote the objectives of the 3SI. We encourage other 3SI regions to follow suit;
8. *Welcome* the involvement, support and interest from partner states and institutions, namely the Governments of the United States and Germany, the European Commission, the European Investment Bank, the European Bank for Reconstruction and Development and the World Bank Group including through their high-level participation to the 3rd 3SI Summit, and *agree* to continue to invite them and other interested actors, pending the consensual decision of the participating States, to the future 3SI Summits, as well as to the future editions of the 3SI Business Forum;
9. *Welcome* the attendance of Government officials and companies from non-EU States from the broad region of South-East Europe to the 1st edition of the 3SI Business Forum, and *agree* to continue to invite their officials and companies to the future editions of the 3SI Business Forum.

WSPÓLNA DEKLARACJA CZWARTEGO SZCZYTU INICJATYWY TRÓJMORZA

Lublana, 5–6 czerwca 2019 r.

Prezydenci oraz ich przedstawiciele wysokiego szczebla z 12 państw uczestniczących w Inicjatywie Trójmorza (3SI) – Republiki Austrii, Republiki Bułgarii, Republiki Chorwacji, Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Węgier, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Rzeczypospolitej Polskiej, Rumunii, Republiki Słowackiej i Republiki Słowenii – spotkali się w Lublanie w dniach 5–6 czerwca 2019 r. z okazji Czwartego Szczytu Trójmorza, którego gospodarzem była Słowenia:

Potwierdzając, że podstawowe filary i cele 3SI są potrójne – pobudzanie rozwoju gospodarczego, wzmacnianie spójności UE, w tym poprzez modernizację infrastruktury w regionie oraz wzbogacanie więzi transatlantyckich;

Przypominając, że 3SI pozostaje w pełni spójna z wysiłkami UE na rzecz wzmocnienia spójności i przezwyciężenia dysproporcji regionalnych w UE oraz *potwierdzając*, że 3SI uzupełnia istniejące strategie i programy UE;

Uznając, że 3SI, jako platforma prezydencka, stanowi dodatkową szansę dla państw uczestniczących na pogłębienie integracji i współpracy oraz przezwyciężenie różnic rozwojowych;

Podkreślając znaczenie zrównoważonego rozwoju jako naszej strategicznej odpowiedzi na środowiskowe i społeczne problemy państw europejskich i całego świata oraz *uznając*, że państwa regionu dążą do zapewnienia bezpieczeństwa i zachowania swoich zasobów wodnych, energetycznych i żywnościowych; oraz *odnotowując*, że skuteczna gospodarka wodna obejmuje łączenie rzek i szlaków wodnych;

Uznając, że 3SI uzupełnia naszą współpracę w ramach UE i przyczynia się do dobrobytu, bezpieczeństwa, demokracji i poszanowania praw człowieka;

Potwierdzając, że obecność gospodarcza Stanów Zjednoczonych Ameryki w regionie 3SI może przyczynić się do wzmocnienia więzi transatlantyckich i zapewnić dodatkowy katalizator dla wzmocnionego partnerstwa transatlantyckiego, otwierając nowe możliwości biznesowe, w tym wzajemnie korzystne inwestycje w infrastrukturę;

Potwierdzając, że 3SI jest otwarta na partnerstwo z krajami Bałkanów Zachodnich i Partnerstwa Wschodniego;

Opierając się na zachęcających wynikach poprzednich Szczytów Inicjatywy w Dubrowniku 2016, Warszawie 2017 i Bukareszcie 2018;

Przypominając Wspólne Deklaracje przyjęte na Szczytach 3SI w Dubrowniku, Warszawie i Bukareszcie oraz Deklarację UE z Sybina z dnia 9 maja 2019 r,

Niniejszym:

1. *Potwierdzają przesłanie o jedności i równości w odniesieniu do przyszłości UE, kierującej się swymi wartościami i wolnościami, które zapewniły pokój, stabilność i dobrobyt w całej Europie;*
2. *Zachęcają instytucje UE do uwzględniania celów i priorytetów 3SI w procesie formułowania swoich polityk;*
3. *Potwierdzają zasadniczą rolę wspólnej przyszłości euroatlantyckiej oraz otwartej i uczciwej współpracy biznesowej;*
4. *Z zadowoleniem odnotowują postępy we wdrażaniu projektów priorytetowych 3SI, wymienionych w pierwszym sprawozdaniu okresowym tzw. Progress Report dołączonym do krótkiej listy priorytetowych projektów infrastrukturalnych, które zostały przyjęte z zadowoleniem w Bukareszcie podczas Trzeciego Szczytu 3SI; postanawiają, że odtąd sprawozdania okresowe tzw. Progress Reports oceniać będą realizację projektów 3SI przy okazji kolejnych Szczytów;*
5. *Z zadowoleniem przyjmują organizację drugiego Forum Biznesu 3SI w Lublanie i jego trzy obszary, które są niezbędne dla przyszłości regionu – energia, infrastruktura i cyfryzacja, jak również przekrojowe tematy bezpieczeństwa, innowacyjności i środowiska; potwierdzają, że Forum Biznesu 3SI w Lublanie zgromadziło urzędników, przedstawicieli biznesu i inne zainteresowane podmioty pozarządowe z państw uczestniczących, Niemiec i USA jako państw partnerskich, innych państw członkowskich UE, państw Bałkanów Zachodnich i Partnerstwa Wschodniego, a także z Komisji Europejskiej oraz europejskich i międzynarodowych instytucji finansowych; oraz zachęcają do corocznej organizacji Forum Biznesu 3SI;*
6. *Z zadowoleniem przyjmują stały rozwój Sieci Izb Handlowych 3SI, wzorowany na przykładzie pierwszego forum biznesu 3SI w Bukareszcie, oraz zachęcają*

do włączenia podmiotów z państw uczestniczących w 3SI, innych państw członkowskich UE i USA do istniejącej sieci;

7. *Z zadowoleniem przyjmują* ustanowienie Funduszu Inwestycyjnego 3SI, którego celem jest uruchomienie, wspieranie i finansowanie priorytetowych projektów połączeń infrastrukturalnych, istotnych dla przyszłego dobrobytu i pomyślności regionu i jego mieszkańców, a zatem działających jako narzędzie tworzenia nowych możliwości oraz dalszego wzmocnienia inwestycji i współpracy gospodarczej między 3SI, UE i innymi państwami partnerskimi;
8. *Z zadowoleniem odnotowują* wysoki poziom uczestnictwa w Czwartym Szczycie Trójmorza w Słowenii państw i instytucji partnerskich, a mianowicie, Niemiec, Stanów Zjednoczonych i Komisji Europejskiej oraz będą nadal, działając w porozumieniu, zapraszać je i innych interesariuszy na przyszłe Szczyty 3SI i Fora Biznesu 3SI.

THREE SEAS VIRTUAL SUMMIT JOINT STATEMENT

Tallinn, 19 October 2020

1. The Presidents and high-level representatives of 12 European Union countries, the participating states of the Three Seas Initiative – the Republic of Austria, the Republic of Bulgaria, the Republic of Croatia, the Czech Republic, the Republic of Estonia, Hungary, the Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, the Republic of Poland, Romania, the Slovak Republic and the Republic of Slovenia – having met on 19 October 2020, on the occasion of the Three Seas Virtual Summit and Web Forum, organised by Estonia, with the aim to take stock of progress within the Initiative:
2. Reaffirming that the Three Seas Initiative seeks to contribute to cohesive economic development and enhanced connectivity in the Three Seas region through the dynamic cooperation in developing efficient and modernized infrastructure connections in the fields of energy, transportation and digitalisation, especially on the north-south axis of the European Union,
3. Acknowledging that the global COVID-19 outbreak has a growing global economic and financial impact, which highlights the importance of regional economic ties and welldeveloped cross-border infrastructure, and increases the relevance and role of the Three Seas Initiative, including in stimulating economic recovery after the pandemic;
4. Agreeing that the Three Seas regional infrastructure needs shall be met in line with the principles of free-market economy, democratic values and transparency;
5. Reaffirming our endorsement of the vision for leveraging the power of private investment for improved connectivity and quality infrastructure while adhering to widely agreed upon environmental and social standards,

and acknowledging this to be a fundamental principle behind the Three Seas Initiative, as well as the Blue Dot Network,

6. Highlighting that regional economic development, based on the principles of green economy, sustainable development and innovation, will increase the social cohesion and resilience of the European Union, thus contributing also to the strengthening of our regional security
7. Affirming that the Three Seas Initiative complements and enhances cooperation in the European Union, adding value to the cohesion instruments and the Connecting Europe Facility and strategies already available in the European Union,
8. Reaffirming that the continuous economic and strategic presence of the United States of America in the Three Seas region contributes to the strengthening of the transatlantic link;
9. Restating that the engagement of Germany in the Three Seas Initiative contributes to the development of the region and convergence among EU member states.

We hereby:

10. Reconfirm our continued strong commitment to the Initiative and welcome the developments since the summits in Dubrovnik (2016), Warsaw (2017), Bucharest (2018) and Ljubljana (2019) laying the ground for substantive regional cooperation,
11. Commend the remarkable progress made towards the consolidation of the initiative and its gradual transformation into a focused and practical regional cooperation tool;
12. Reaffirm the importance of the Three Seas Initiative Investment Fund (3SIIF) as an investment vehicle for financing connectivity projects in the Three Seas region;
13. Welcome the decision of Estonia, Latvia, Hungary, Bulgaria, Lithuania, Slovenia and Croatia to join Poland and Romania as investors in the 3SIIF;

14. Welcome the US announcement at the Munich Security Conference in February 2020 of their intention to invest up to 1 billion USD in the countries of the Three Seas Initiative,
15. Welcome the interest and engagement of European and international financial institutions in the Three Seas Initiative and encourage them to join as investors to the Fund;
16. Appreciate the work of the Secretariat established by Estonia for the preparation and conduct of the Three Seas Virtual Summit and Web Forum, and welcome the readiness of the Three Seas Initiative participating countries to continue with this practice,
17. Welcome the launch of the interactive Three Seas Projects Progress Report which highlights the infrastructure investment needs and potential in Three Seas region, as confirmed also by the IMF,
18. Welcome the Smart Connectivity Report that aims to unlock the digital dimension of the Three Seas Initiative and links our energy and transport infrastructures with secure digital platforms and services;
19. Recognize the need for enhanced cooperation at the level of Three Seas governments with the aim of providing the necessary and appropriate legislative environment and businessfriendly climate, and reducing unnecessary administrative burden in the participating states for the best implementation of the priority interconnection projects in the Three Seas region, and therefore,
20. Welcome the Three Seas Ministerial meeting in Warsaw in September 2019 and the Three Seas Foreign Ministers' videoconference organized by Estonia in June 2020, and encourage the governments of the Three Seas participating countries to continue with ministerial meeting S;
21. Appreciate the continuous support and high-level participation of the European Commission, the United States of America and Germany at the Three Seas Virtual Summit and Web Forum, and agree to further deepen our political and economic cooperation;

22. Welcome the new initiatives by local governments, businesses, social and expert communities, that support the principles and goals of the Three Seas Initiative; and encourage greater synergy with these initiatives,
23. Welcome the readiness of Bulgaria to host the next Three Seas Summit and Business Forum in 2021.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW Z DNIA 7 PAŹDZIERNIKA 2020 R. W SPRAWIE USTANOWIENIA PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DO SPRAW INICJATYWY TRÓJMORZA

Na podstawie art. 10 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1171 oraz z 2020 r. poz. 568 i 695) zarządza się, co następuje:

§ 1. [Pełnomocnik]

1. Ustanawia się Pełnomocnika Rządu do spraw Inicjatywy Trójmorza, zwanego dalej „Pełnomocnikiem”.
2. Pełnomocnikiem jest sekretarz stanu lub podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

§ 2. [Kompetencje pełnomocnika]

1. Do zadań Pełnomocnika należy:
  - 1) koordynacja działań organów administracji rządowej w związku z przygotowaniem i realizacją zadań w ramach Inicjatywy Trójmorza;
  - 2) reprezentowanie Rady Ministrów w dziedzinie stosunków z innymi państwami w związku z przygotowaniem i realizacją zadań w ramach Inicjatywy Trójmorza;
  - 3) współpraca z przedstawicielami rządów państw uczestniczących w Inicjatywie Trójmorza, w tym inicjowanie i organizowanie spotkań roboczych;
  - 4) przedkładanie, za zgodą Prezesa Rady Ministrów, do rozpatrzenia przez Radę Ministrów opracowanych projektów dokumentów rządowych, wynikających z zakresu zadań Pełnomocnika;

- 5) współpraca z organami administracji rządowej, organami jednostek samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami uczestniczącymi w działaniach związanych z Inicjatywą Trójmorza;
  - 6) wydawanie rekomendacji organom administracji rządowej oraz przekazywanie wniosków i opinii instytucjom i podmiotom realizującym zadania w ramach Inicjatywy Trójmorza;
  - 7) podejmowanie innych działań w celu efektywnego funkcjonowania Inicjatywy Trójmorza.
2. Pełnomocnik wykonuje swoje zadania we współpracy z Kancelarią Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3. [Obowiązek współpracy]

1. Organy administracji rządowej współdziałają z Pełnomocnikiem przy realizacji wyznaczonych mu zadań, w tym udzielają na jego wniosek wsparcia merytorycznego w zakresie ich właściwości.
2. Pełnomocnik może powoływać zespoły o charakterze opiniodawczym lub do opracowania określonych zagadnień oraz zlecać przeprowadzenie badań i ekspertyz, w zakresie swoich zadań.

§ 4. [Sprawozdanie]

1. Pełnomocnik przedstawia Radzie Ministrów sprawozdanie roczne z realizacji wyznaczonych mu zadań w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku za poprzedni rok kalendarzowy.
2. Pełnomocnik informuje Prezesa Rady Ministrów o zagrożeniach w realizacji wyznaczonych mu zadań.

§ 5. [Wydatki związane z działalnością Pełnomocnika]

Wydatki związane z działalnością Pełnomocnika są pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zagranicznych.

§ 6. [Obsługa merytoryczna, organizacyjno-prawna, techniczna i kancelaryjno-biurowa]

Obsługę merytoryczną, organizacyjno-prawną, techniczną i kancelaryjno-biurową Pełnomocnika zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw zagranicznych.

§ 7. [Wejście w życie]

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów
M. Morwiecki

---

www.forum-ekonomiczne.pl